

Titus Suci

# **Lumea bună a balconului**

REDACTOR DE CARTE: Viorel Domenico

LECTOR: Ștefan Diaconu

TEHNOREDACTOR: Alina Vlăsceanu

Titus Suciu

# Lumea bună a balconului

Ediție revizuită

EDITURA INSTITUTULUI REVOLUȚIEI ROMÂNE  
DIN DECEMBRIE 1989  
Colecția *Biblioteca I.R.R.D.*

București, 2008

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**  
**SUCIU, TITUS**

**Lumea bună a balconului** / Titus Suciu. - București :  
Editura Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989,  
2008

ISBN 978-973-87786-4-1

821.135.1-94"1989"

94(498)"1989.12"(0:82-94)

355(498)(0:82-94)

Colecția ***Biblioteca I.R.R.D.***

Publică studii, eseuri, memorii, jurnale, culegeri de articole, interviuri și documente, albume foto și de artă, lucrări care pot îmbogăți baza de date și informații privitoare la Revoluția Română din Decembrie 1989, constituind o Addenda la Programul de cercetare științifică al I.R.R.D

## Titus Suciu și lumea bună a Revoluției

Titus Suciu rămâne nostalgicul unei clipe de fervoare. Se putea bănuși că, după ce a scris fulgerător volumul de mărturisiri REPORTAJ CU SUFLETUL LA GURĂ (prima carte despre Timișoara lui decembrie '89) autorul s-a oprit în șanțul unde zac mai toate celelalte tomuri despre marile piruete revoluționare, adică în imposibilitatea de a găsi vreun adevăr profund și verificabil. Evident, riscul unei a doua cărți pe aceeași temă este considerabil. Odată lucrurile povestite, nu mai rămâne aproape nimic de scris. Se putea improviza patetic, pe distanțe scurte (dus-întors) între „ce mari am fost” și „iată ce-am ajuns”. Tema a devenit, între timp, un refren al comentariilor de tot felul, un bocet național interpretat cu virtuozitate crescândă pe măsură ce ne apropiem de periferiile lumii politice românești. Un entuziasm à la '89 mi se părea, în '95, derizoriu. Titus Suciu susține, însă, că lucrurile se pot vedea și altfel. Că întoarcerea la 16-22 poate să nu fie o cacealma gazetărească, iar reluarea unor episoade ale Revoluției ar avea ceva de spus azi, dacă știm de unde să le privim. A doua sa carte deschide ferestrele spre 10 apartamente de bloc. În cărțile de până acum revoluționarul trăia intens, n-avea casă, n-avea masă, dirija masele cu o luciditate profetică și avea întotdeauna dreptate, spre deosebire de politicianul venit *a posteriori*, care habar n-avea să trăiască intens, gândea înghesuit în spațiul rimei casă-masă-grasă-gustoasă și, în mod fatal, n-avea cum să aibă dreptate. Mai realist și mai blând, Titus Suciu lasă interlocutorii să răsuflă. Din tehnica molcomă a unei provocări abia simțite, el scoate ceva surprinzător. Iese la suprafață, în legăturile ei intime, familiale și în atmosfera ei de vast cenaclu politic, un fragment din lumea bună a Revoluției timișorene. Protagonistii cărții află că se întâmplă ceva în fața casei lui Tökés, dar asta nu înseamnă nicidecum că a început Revoluția. Ei nu-și anulează întâlnirile cu prietenii, nu renunță la cumpărături, la somn, la un joc de cărți, la un pahar de vorbă. Lucrurile evoluează cu repeziciune *afară*, dar există mereu acea fereastră deschisă, prin care rumoarea exterioară pătrunde, rarefiată, în interior, devenind subiect de discuție în jurul unei cafele procurate de pe piața sârbească. Doctorul Ioan Rab se întâlnește frecvent cu părintele baptist Petre Dugulescu, în „faza Maria” a Revoluției. Familia se vizitează, comentează, se întâmplă să aibă păreri apropiate, participă, dar în același timp *interpretează*

evenimentele. De altminteri, la acest capitol judecătorul Petre Petrișor e de-a dreptul... șarmant. Un mic cuib de comentatori înfierbântați se strânge, în primele zile, la el acasă. Jocul de replici politice dintre Petre Petrișor și musafirii săi (preotul Doru Cîrstoi, chirurgul Florin Miculiți, procurorul Pompiliu Stanciu, inspectorul comercial Gabriel Serafin și alții) nu constituie vreun document zguduitor, dar redă minunat o atmosferă. Unii credeau că se întâmplă ceva trist, ireparabil. Alții, că evenimentele trebuie potențate, revolta transformată într-o mișcare mai zdravănă, familia nu dispare nici un moment din mintea interlocutorilor. Petre Petrișor iese în stradă alături de soția lui, care îl trage discret de mânecă în momentele eroice ale represiunii din 17 decembrie: „Hai, Pupu, hai acasă...” și apoi, cu simpativul P. Petrișor se mai întâmplă ceva. El cunoaște, prin natura profesiei, oameni din ambele tabere. Prăpastia dintre ele nu există, la modul absolut, nicăieri. Ea este o stupidă simplificare a istoriei. În realitate, lumile se amestecă. Judecătorul Petrișor e în tabăra manifestanților din Piața Maria, dar răspunde elegant salutului adresat de ofițerii de miliție prezenți acolo pentru a reprimă mișcarea. La Timișoara, violența Revoluției a fost dublată de o stranie discreție a comportărilor. Magistratii rebeli discută calm cu milițienii, sutele de mii de muncitori vor să-i sfâșie pe capii țării, dar au grijă să nu calce florile, scriitorul N. Bădilescu lovește cu ranga un tanc, dar îl salvează pe ofițerul aflat înăuntru. Ioan Savu e radical în anticomunismul său, dar îl sprijină pe primul secretar Bălan să ia cuvântul în balconul Operei, Lorin Fortuna, lider al Revoluției încă din 20 decembrie, îl roagă pe fostul prim-secretar Pacoste să aibă grijă de familia lui dacă...

*Oamenii se contrazic și se împușcă, dar nu se jignesc.* Mai mult, ei nici nu sunt convinși că așa trebuie să procedeze. Ezită, au căderi, se apucă de mărunțișuri. „Am lăsat Revoluția și m-am dus după hârtie și creioane” zice Ioan Savu. Între casă și Revoluție nu exista, încă, o legătură clară. Acasă este undeva în trecutul apropiat, imediat după colțul Revoluției. Acasă se joacă iam (Viorel Oancea în 17 decembrie) și se așteaptă musafiri, la Revoluție se pune viața în balanța unui gest (același V. Oancea în dimineața de 22 decembrie). Apoi, eroii mai au și serviciu. Sabin Mărieș se bate vitejește din 16 decembrie, dar nu uită să treacă în fiecare dimineață pe la Beregsău, „că porcii nu știu ce e aia Revoluție”. Petre Petrișor îl înfruntă pe Dăscălescu în 20 decembrie dar, într-o admirabilă zăpăceală, se duce la servici în 21. Dispare abia când colegii îi explică în ce primejdie se afla.

Altminteri, interlocutorii se ocupă extrem de intens cu mersul pe jos. Fac zeci de kilometri pe zi, mânați de setea de a vedea. „Niciodată nu mi-am dat seama că locuim atât de mulți oameni în orașul ăsta” - exclamă Petre Petrișor. Maratonul e măreț, dar epuizant. Claudiu Iordache face o criză de cardiopatie ischemică, Alexandru Ciura cade într-o depresie psihică, C. Eustațiu e lovit de

lombosciatică, iar N. Bădilescu începe să creadă că joacă într-un film. El își imaginează că va lupta precum Chuck Norris, ia un cuțit din bucătărie și se apropie tiptil de un soldat, cu gândul de a-l imobiliza. În scena imaginară, următoare, el devine un adevărat Rambo, deschizând un foc ucigător asupra trupelor aflate în Timișoara. Noroc că soldatul își întoarce privirea spre marele luptător, iar acesta renunță la palpitantul scenariu. Mărturisirile sale sunt de o sinceritate năucitoare; revoluționarul se auto-demitizează. Urcat pe culmile entuziasmului anticomunist, el reușește să sustragă un bec de la semaforul din preajma Politehnicii. Surprins de rafale lângă Operă, dă fuga la Bega și sare în râu, ajungând acasă rușinat precum Creangă. În 18 decembrie aduce familiei un cartuș, iar în 20 se suie pe turela unui tanc, de unde subtilizează, cu haz, aruncătorul de flăcări. Refuzând falsificarea măreață a istoriei, scriitorul Bădilescu îndrăznește să spună că a fi victimă nu înseamnă neapărat a fi erou.

De altfel, toate personajele cărții fug cu încrâncenare de măsluirea realității. „Tinerii au făcut Revoluția” e un slogan cuceritor, dar Sorin Oprea nu uită că, în 16 și 17, *studentii n-au ieșit*.

„Atunci eram uniți, acuma suntem dezbinați” - murmură de cinci ani asociațiile revoluționare. Lucru, din nefericire, fals. Cartea lui Titus Suci vorbește limpede despre certurile fără sfârșit ale liderilor, despre conflictul latent dintre *Operă* și *Consiliul Județean*, despre nenumăratele comitete și *comiții* create încă din 20, pentru calmarea orgoliilor. Aici, însă, ea suferă o lacună. Mai toți interlocutorii critică pornirile lui Lorin Fortuna, fără ca împricinatul să aibă șansa de a se explica. O va face, poate, în altă carte. De altfel, situația îi priește, îl „victimizează” oarecum, îi dă aura unui lider neînțeles, dar acceptat. Cu toate astea, nemilosul N. Bădilescu observă, malițios, că marea suferință a momentului a fost tocmai criza de personalități. Ea a dus, în mod fulgerător și irevocabil, la „ratarea” Revoluției. Faptul e resimțit dramatic în acele zile. Gafând „istoric”, N. Bădilescu se apucă să strige „Ilescu”, iar Ioan Savu aleargă în căutarea primului secretar Bălan. Cartea demontează, aici, un alt clișeu post-revoluționar: scenariul diabolic care ar fi adus numele lui Ilescu, preț de câteva clipe, pe buzele timișorenilor. „Ce să fac - zice N. Bădilescu - altul nu mi-a venit în cap, pe Ilescu mi-l aminteam mai luminat”.

Fără îndoială, structura cărții înfruntă primejdia repetării. Povestind de 10 ori ce ai făcut în 18-22, poți năuci până și cel mai fidel cititor. Cu toate acestea, textul captivează. El se construiește, în mare parte, pe un expresiv joc de oglinzi, toate oglinzile sunt orientate spre „scena balconului”. Sau mai degrabă spre „scenele și culisele balcoanelor”. Întâlnirea cu delegația scorțoasă condusă de Dăscălescu e interesantă - paradoxal, în toate variantele. Mereu apare ceva mai nou și în plus, nedumeririle unuia din interlocutori sunt lămurite de un altul care, desigur, își are nedumeririle lui... Paralel balconul și foaietul

Operei formează un alt univers, de o diversitate aproape incredibilă a marilor figuri și a micilor întâmplări. Personajele se ciocnesc unele de altele în cele mai neașteptate moduri. Se admiră, se critică, se tolerează sau nu se suportă reciproc, într-un balans amețitor de ipostaze. „Totul pornea de la faptul că nu ne cunoșteam între noi” - explică Petre Petrișor, și are dreptate. Se făceau liste care erau contestate urgent, se acordau legitimații care nu mai erau valabile după două ore, se creau mari fapte revoluționare care imediat erau uitate sau, mai rău, acuzate de colaboraționism cu Securitatea. Corneliu Eustațiu a fost propus președinte al F.D.R., ca după câteva ceasuri să nu mai fie primit în Operă, iar Lorin Fortuna, lider epocal la ora 14,00, era amenințat cu împușcarea mai pe înserat, sumedenie de mici întâmplări adevărate mișună în paginile cărții, reușind să impună, într-o înaintare lentă, dar irevocabilă, un adevăr: nimeni n-a avut controlul total asupra evenimentelor de la Timișoara. Nici o agenție nu și-a executat scenariul sofisticat, nici o personalitate n-a tras hățurile politice, nici o organizație polițienească sau militară n-a stabilit că așa - și nu altfel - trebuiau să procedeze liderii acelor zile. Frontul Democrat Român s-a născut într-o buimăceală continuă, platforma era mai degrabă morală (o platformă a revenirii la bunul simț, la normalitatea vieții cotidiene), marea revendicare fiind schimbarea lui Ceaușescu și a guvernului. De altfel, F.D.R.-ul a fost absorbit ulterior de F.S.N., rămânând, totuși, o vreme, suspendat în balamucul politicianist al anilor '90-'91. N-a devenit, însă, o adevărată prezență politică. Răzbate din paginile cărții ideea că nici Armata și nici Securitatea n-au avut vreo intrigă machiavelică de urzit. Șefii instituțiilor cheie ale Puterii ezitau, treceau de la o poziție radicală la poziția opusă - tot radicală, dădeau și contramandau ordine aiurite, cu ochii pe geam, în așteptarea finală a Mulțimii. Pacoste, Bălan și Coman dădeau din colț în colț încă din 20, iar în 22 urcau în balconul Operei, fără a ști prea exact ce vor să spună (cu precizarea că Bălan a organizat întrucâtva structura administrativă). Dacă lucrurile aveau vreo logică, ea era cu mult deasupra celor aflați la Timișoara. Realitatea măreață și haotică a acelor zile infirmă zdrobitor miile de comentarii savante care transformau Revoluția timișoreană într-o partitură compusă de unguri și cântată la patru mâini de CIA și KGB. Marile tulburări ale acelor zile lasă gustul unui efort istovitor și neorganizat, dar și al unei trăiri irepetabile. Cei ce vorbesc în cartea lui Titus Suci - dar și unii revoluționari *despre care se vorbește* - alcătuiesc deja lumea aparte, trecută prin clipe unice, lumea inundată de curaj, frică și bucurie, în sfârșit, acea *lume bună* a Timișoarei, care a făcut ca 16-22 să existe cu adevărat.

RADU CIOBOTEA



## O reeditare necesară

Reeditarea volumului de reportaje semnat de scriitorul Titus Suciu ne pune, pe toți, sub lumina crudă a unor întrebări incomode. Cât din ce s-a întâmplat în decembrie 89 ne mai atinge, la aproape nouăsprezece ani depărtare ? Dar la o mie, două mii sau zece mii de kilometri distanță ? Cât din tot ce povestește Titus Suciu atinge vreo coardă sensibilă a celor născuți din ianuarie 1990 încoace, pentru care comunismul este un capitol obligatoriu dintr-un manual de istorie ? Două milioane de români care au trăit Revoluția, sau măcar au auzit de ea, fiindu-i contemporani, se află acum în Europa Occidentală, în SUA, Canada sau Australia. Mai există vreo legătură între ei și realitatea pe care acest text o dezvăluie ? Deși răspunsul pare a fi conținut în tristețea întrebărilor, nu este neapărat nevoie ca el să fie negativ. Aș merge pe mâna unui răspuns pozitiv. Ca și autorul, de altfel. Ca și editorul. Ca și toți cei care își recunosc câteva zile dintr-o anume tinerețe în cele povestite aici. Ca și cei care nu se pot recunoaște în text, dar vor să-și imagineze cum a fost. A fost în multe feluri. Unul din ele este cel relatat de Titus Suciu, fragmentar, subiectiv, febril, imperfect, dar sensibil și adevărat.

Dincolo de curajul de a mai spune o dată că toate aceste lucruri chiar s-au întâmplat, mai este acela de a scrie non-ficțiune. Genul reportericesc nu și-a mai recăpătat suflul, după o epocă de glorie între cele două războaie și după una năclăită de propagandă, în jumătatea de veac de comunism. Deși produce best-seller-uri și ecranizări în serie în Occident, și mai ales în SUA, non-ficțiunea se află undeva la marginea culturii românești, oscilând între raftul cu jurnale și cel de călătorii. Întâmplarea adevărată, bine povestită, nu pare a stârni vreun interes notabil. De aceea, prezenta reeditare poate genera și o dezbatere. Preferăm genurile care ne scot din realitate. Savurăm telenovele. Povestirile din imediata noastră apropiere nu ne cutremură decât dacă au, și ele, iz de telenovelă. Nu ne place să reținem trecutul, nici să plonjăm în prezent, cu atât mai puțin să ne proiectăm vreun viitor. Captivi ai televizorului (nici o altă nație europeană nu petrece atât de mult timp în fața micului ecran, privind, mai ales, filme), nu acceptăm pagina scrisă decât dacă ne aruncă, și ea, într-un film. Și totuși, există cărți care nu pot genera filme, fiindcă întâmplările povestite nu au avut vreun regizor și nici nu pot fi constrânse să aibă vreunul. În ciuda «scenariilor » construite vreme de nouăsprezece ani, revoluția de la

Timișoara nu poate fi « jucată ». Revenind cu această carte, Titus Suciu ne propune să retrăim un cotidian uitat, ale cărui detalii le (re)descoperim ca pe o tinerețe pierdută sau ca pe o anexă la un dosar al istoriei din care multă lume n-a înțeles nimic.

Apărută pentru prima oară într-o Românie care nici nu visa măcar să ajungă într-un ritm atât de alert membră a UE, « Lumea bună a balconului » este o prezență necesară acum, în librăriile românești. Între timp, întâmplările descrise în paginile ei au devenit puncte de reper ale unui tip de normalitate pe care, mereu prinși cu treburile infinitei noastre tranziții, nu mai avem timp s-o prețuim: aceea a verticalității morale.

RADU CIOBOTEA



## Mărturia unui revoluționar care s-a prezentat în 21 decembrie la Unitatea Militară din Calea Girocului

*Eustațiu Cornel Laurențiu s-a născut la 8 iulie 1946, în Timișoara. E singur la părinți. Școala, întreaga activitate profesională, sunt legate de orașul de pe Bega. Primele clase le urmează la o școală de pe lângă Fabrica de zahăr, clasele V-VII la Școala sportivă, liceul la Școala medie nr. 2 Lenau, după care a urmat Facultatea de Construcții. După absolvire lucrează 5 ani la ICF Caransebeș, 3 ani la ICRAL Timiș. Revoluția l-a prins ca salariat al întreprinderii OGA.*

*Participă la mișcările din Timișoara din primele zile, în 20 decembrie vorbește mulțimii din balconul Consiliului județean, după aceea al Operei. Este membru fondator al Frontului Democrat Român, prima formațiune politică democratică de după război din România. În 20 decembrie face demersuri pentru **unirea timișorenilor**. Încearcă să-i aducă pe cei de la Consiliul județean la Operă, pe cei de la Operă la Consiliul județean. În 21 decembrie, din proprie inițiativă, intră în Unitatea militară din Calea Girocului, pentru a stabili dacă **armata era ori nu cu noi**. Practic, deși termenul nu se pronunță, e arestat timp de mai bine de 3 ore.*

*În 22 decembrie, înainte de fuga tiranului, face mobilizare în întreprindere venind în Piața Operei în fruntea colegilor de serviciu.*

*După răsturnarea dictaturii pune bazele primei instituții democratice din oraș, Camera de Comerț și Industrie, devenind președintele acesteia. Apoi înființează firma de transport urban EUS.*

*Actualmente e stabilit în străinătate.*

## **16 Decembrie**

Dacă cineva mi-ar fi spus că peste câteva zile urma să mă adresez mulțimii, că aveam să particip la constituirea Frontului Democrat Român, l-aș fi privit cu îngăduință nu tocmai respectuoasă. Până sâmbătă nu m-am implicat în nici un fel. Am auzit despre evenimentele din oraș destul de târziu. Eram acasă - locuiesc în Calea Girocului, pe strada Lidia - și voiam să fac o baie. N-am apucat să intru în vană, din cauza telefonului. Părinții au apartamentul vizavi de Poșta Mare și, pe la orele 20, m-au sunat spunându-mi câte ceva din ceea ce văzuseră că se petrecuse la Consiliul Județean.

Am rămas năuc. Mi-era greu să accept că se întâmplaseră atâtea grozăvii. M-am aranjat cât de cât și am ieșit. Dar dați-mi voie să fac o precizare. Am ieșit nu să... cum să zic... nu să particip, ci din pură curiozitate. Mi s-a părut atât de neobișnuit ceea ce mi se spusese că se petrecuse – și se petrecea! - la Consiliul Județean, încât am vrut să văd cu ochii mei dacă într-adevăr era așa sau nu. Troleibuzele nu circulau, sau nu s-a nimerit nici unul prin zonă, așa că am luat-o spre centru pe jos.

Cu primii tineri m-am întâlnit la sensul giratoriu din apropierea Podului Michelangelo. Erau agitați, gălăgioși, violenți. Să fi fost orele 21. Eu, blocat de ceea ce-mi spusese părinții, dar mai ales de acest prim contact cu ei, nu reușeam să-mi regăsesc simțul practic de totdeauna. Și așa, bântuit de realitățile acelea tulburătoare, m-am trezit din nou singur. Grupul, grupurile se îndepărtaseră, trecuseră pe lângă mine ca pe lângă un stâlp de telegraf, îndreptându-se spre căminele studențești. Mi-am revenit când am auzit apropiindu-se, dinspre Universitate, două camioane pline cu scutieri!

Mașinile au fost oprite în preajma locului în care mă găseam, m-am trezit destul de aproape de ei, de cel ce-i comanda la vreo trei-patru metri. Dacă l-aș revedea, l-aș recunoaște. Omul era îmbrăcat în civil, scutierii aveau uniforme. Era un ins la vreo 50 de ani, înalt, cu o burtă proeminentă. La

comanda lui scutierii au blocat strada Cluj între cele două stații de troleibuz din apropierea sensului giratoriu, după care au înaintat în linie spre cămine.

Când au început să se desfășoare nu se vedea nici un grup turbulent. Trecuseră, poate, 15 minute între apariția tinerilor în preajma căminelor și sosirea scutierilor. N-a fost greu să fac o observație. Forțele de represiune acționau pe baza unei informații, nu în funcție de situația în care se găseau. Nu vedeau nici un demonstrant, cu toate acestea se comportau de parcă i-ar fi avut în față. Zic asta pentru că, odată ajunși la aleea dintre cămine, scutierii au fost împărțiți în două grupe, una pătrunzând printre blocurile studențești, cealaltă continuându-și drumul până la Victor Babeș, acolo luând-o la stânga, urmărind, firește, să-i prindă pe eventualii manifestanți la mijloc.

Nu știu dacă au arestat vreo persoană. Cum n-am auzit vociferări, aș zice că manevra a fost un eșec. Tind de altfel să cred că n-au dat de nici un demonstrant deoarece tinerii se găseau, după explicațiile pe care mi le puteam oferi atunci, pe undeva pe Victor Babeș înspre Guban, la o distanță destul de mare.

Din păcate n-am avut posibilitatea să urmăresc manevrele scutierilor, pentru că plantoanele rămase la intersecții dirijau circulația înspre centru, nu lăseau să pătrundă printre cămine pe nimeni. Dacă spuneai că locuiești în zonă îți cereau buletinul, dacă ziceai că vrei să faci o vizită cine știe cărui prieten te refuzau categoric, chiar brutal. De aceea am luat-o spre casă. Nu știu când am ajuns. Oricum era târziu și, fiind destul de obosit, m-am culcat.

## **17 Decembrie**

M-am trezit după orele opt. Schimbând câte o vorbă cu un vecin, cu altul, curiozitatea și nerăbdarea m-au pus pe jar. Vitrine sparte, „operele” paranoicului arse, placardele cu textele acelea tâmpite rupte!... Am mers la unchiul meu, l-am luat cu mașina și-am pornit spre Maria. De la Biserica Reformată până la restaurantul Oltul am mers pe jos. Bulevardul Tinereții arăta... excepțional! Treceam dintr-o uimire în alta. Existau printre noi, mă întrebam, inși care nu se mai temeau de secretari de partid, de informatori, de miliție, de securitate?

Am văzut întregul bulevard și, cu fețe prelungi, ne-am întors acasă. Pe unchi l-am lăsat la el. Stăteam atunci pe strada Lidia, la numărul 51. Aici am vorbit cu câțiva vecini. După ce-am urcat am făcut practic același lucru, pentru că am dat telefoane la mai toți amicii din oraș.

Pe la orele 15 ne-a intrat în casă o prietenă bună. Venea din centru. Ce ne-a spus ea... Tancuri, mașini blindate, scutieri, armată. Și cu toate astea - orașul plin de timișoreni! M-am repezit la telefon. Degeaba, de pe la orele 14 tonul dispăruse. Și-așa, vorbind despre cele auzite, au trecut aproape două ore. Cred că erau orele 16 și jumătate când a zis că pleacă, și pleca pentru că nu voia să ajungă acasă pe întuneric. M-a rugat s-o conduc. Am luat-o pe Lidia până la Calea Girocului, de aici pe arteră până la intersecția cu Ștefan Plăvăț, la stația tramvaiului nouă.

Pe drum, vorbind cu unul, cu altul, am aflat că în jurul orelor 14 trecuseră, dinspre una din unitățile militare din Calea Girocului înspre centru, 7 tancuri! Păi dacă se găseau în centru – acolo trebuia să fiu și eu! Trebuia să merg să văd cum aveau de gând să acționeze dihaniiile acelea! N-am apucat să ajung la Continental ori în Piața Operei. Un necunoscut a spus că pe Albac tancurile făcuseră zob o Dacie. Știrea mi s-a părut nemaipomenită. Dacă se acționa astfel, dacă nu se mai ținea cont de un bun personal, însemna că starea de fapt era într-adevăr gravă. Hăituit de ideea de a merge în centru și de dorința de a mă duce la Dacia aceea, am optat pentru a doua alternativă. Determinantă a fost întâlnirea cu un fost coleg de școală, Herțog Robert, care mi-a zis atâtea despre mașină, încât am vrut s-o văd. Pe lângă ceea ce era de văzut, importante - abia așa mi-am putut forma o imagine completă a celor întâmplare cu câteva ore în urmă - se dovedeau relatările celor ce fuseseră de față când se produsese accidentul. Mai în fiecare grup - strada era plină de oameni adunați în preajma intrărilor în blocuri - se vorbea despre același subiect, despre trecerea tancurilor spre centru, despre ceea ce-și închipuiau că se întâmpla pe acolo. Nu trebuia să pui nici o întrebare, oamenii vorbeau singuri, se completau reciproc, precizau detalii de tot felul.

La un moment dat nu s-a mai auzit nici un cuvânt. Am reacționat astfel din cauza unor zgomote ce păreau să se producă înspre Giroc, dar „venind” spre noi. N-a fost greu să stabilim cine le producea. Dar până nu am avut confirmarea vizuală, am sperat că temerile noastre aveau să fie infirmate.

N-a fost să fie așa. De după colț - o țeavă, șenile, dihania în întregime! Și după ea – alta! A doua coloană de tancuri! Treaba asta se întâmpla în jurul orelor 17. Mă opresc la ora aceasta pentru că nu după mult timp a început să se întunece.

Deci nu eram acolo decât de vreo 15 minute și a apărut acest al doilea lot de tancuri. Câteva clipe le-am privit muți. După care, ca la comandă, le-am întâmpinat cu un „Huo” total, apoi - dar nu știu dacă ar fi cineva în stare să

precizeze cine a fost primul ori dacă a existat vreo propunere, dacă ne-a incitat cineva - spre tancuri au început să zboare pietre, cărămizi, pământ, sticle, tot ceea ce putea fi aruncat.

A, o imagine pe care nu o voi uita niciodată. Umblând după un „proiectil”, privirea mi-a căzut pe o fereastră. În cadrul ei - o tânără și un tânăr. Care își manifestau „adeziunea” față de prezența dihăniilor ăloră în fața blocului lor cu toată „sinceritatea”! Ea ținea în mâini o ladă cu sticle, el le arunca în tancuri!

Când primul dintre ele a ajuns în dreptul meu, m-am trezit cu o rangă în mâini. Țasta e cuvântul - m-am trezit. Cine mi-a dat-o, nu știu. Dumnezeu, dracul, cineva de pe acolo, oi fi avut-o cu mine și nu-mi dădusem seama până atunci, nu știu. Fapt e că m-am trezit în mâini cu ranga aceea, care în situația noastră era o armă teribilă. Față de ceilalți eu eram un fel de „artilerie grea”. Aveam în mâini un fier, cu el se putea lovi de mai multe ori, nu ca și cu o piatră, ba se și putea acționa pe la încheieturi, pe la punctele slabe ale monstrului, prin orificii. Mi-am luat rolul în serios. Mi-amintesc că, mergând, alergând pe lângă el, am avut drept „partener”, de cealaltă parte, un adolescent. El „lucra” cu un ciomag. I-am și strigat: „Ăla se rupe, băiete, ți-ar trebui un fier”. „Până se rupe, dau cu ăsta”.

Domnule, băiatul acela, ca de altfel toți cei de acolo, a fost grozav. E momentul să fac o precizare importantă. Cea mai mare contribuție la blocarea tancurilor au avut-o tinerii și copiii. Alergau printre ele ca titirezii, introduceau câte ceva la șenile, în orice orificiu, recuperau „proiectilele” repede. Cred că eu eram cel mai în vârstă. Aș zice că e așa și pentru că rămâneam mereu în urmă. Tinerii puteau să fugă pe lângă tancuri tot timpul, eu „însoțeam” câte unul un timp, apoi luam în primire altul, când oboseam îl așteptam pe următorul...

În apropierea alimentării de pe Lidia era să se întâmple o nenorocire. Mecanicul unui tanc a pierdut controlul asupra dihăniei și a doborât un stâlp de beton. Am strigat la copii, un ins în trening a și încercat să organizeze un serviciu de pază, el patrulând de o parte, un cunoscut de-al lui de cealaltă parte, intervenind ori de câte ori vreun copil se apropia prea mult de fire.

Atunci, desigur din întâmplare, m-am trezit cu o cărămidă ori cu o piatră în piept. Cineva greșise „calculul” și, în loc să lovească tancul, m-a nimerit pe mine. Nu mi-a fost totuna, dar nu era timp de văicăreală. Pe de altă parte, fiind „încălzit”, durerile nu apăruseră, încă. M-am frecat de câteva ori după care mi-am „reluat” activitatea.